

Nr 956

Av herr **Hermansson m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition nr 56, angående bildande av ett statligt kreditaktiebolag för finansiering av investeringar inom näringslivet.*

(Lika lydande med motion nr 768 i Första kammaren)

I motioner till årets riksdag (nr 342 i första kammaren och nr 427 i andra kammaren) har den kommunistiska riksdagsgruppen redovisat grundläggande motiveringar för kraven på ökat samhälleligt inflytande över produktionens omfattning och inriktning. Vissa av dessa har att göra med den grundläggande och långsiktiga inriktningen av näringslivet, andra med mera akuta och kortsiktiga problem. De anförda motiveringarna leder enligt vår mening till att man måste gå över från att följa ett kapitalistiskt utvecklingsmönster till att uppfylla målsättningar i en plan, som uttrycker en total samhällsekonomisk värdering. Denna skall utgå från människornas behov och önskningsar om bostäder, vård, födoämnen, kulturella värden, fritid o. s. v. Det allmänna måste ha inflytande över de strategiskt avgörande besluten inom näringslivet — investeringarna, produktionens fördelning i stort på olika näringsgrenar, avvägningen mellan konsumtion och nyinvestering. Ett sådant väsentligt ökat samhälleligt inflytande och samhällelig styrning av ekonomin är nödvändigt för att både säkra högsta takt i det ekonomiska framåtskridandet och åstadkomma en användning av de produktiva resurserna som svarar mot samhällsmedborgarnas behov. Genom att löntagarna samtidigt vinner inflytande inom företagen sker en allsidig utveckling av folkstyret.

Utvecklingen av samhällets inflytande inom det ekonomiska livet måste följa olika vägar. På dem alla gäller det att bryta storfinansens nuvarande maktställning och därmed överföra maktbefogenheter till folket. Ett avgörande område är därvid kreditförsörjningen, som bör socialiseras, så att detta instrument kan utnyttjas för en planmässig utveckling av näringslivet.

En viktig fråga är användningen av AP-fonderna som alltsedan dessa upprättades varit föremål för debatt. Med fondernas tillväxt har det alltmera framstått som en orimlighet att gällande placeringsregler är så snäva. I de anförda motionerna ställs kravet om en översyn av AP-fondernas placeringsreglemente. Det är orimligt att löntagarnas pengar i dessa fonder

inte skall kunna användas på ett sätt som möjliggör skapandet av nya arbetstillfällen under samhällets och löntagarnas egen kontroll. I motionerna framhålles att avgörande i detta sammanhang måste vara att satsa på utvecklingen av nya industrier byggda på den modernaste teknik, t. ex. inom kemi, elektronik, verkstadsindustri.

Hela detta problem kan inte lösas genom upprättandet av det i proposition nr 56 föreslagna statliga kreditaktiebolaget för finansiering av investeringar inom näringslivet. Men den nya investeringsbanken kan fylla viktiga uppgifter inom ramen för en allmän politik av det slag som ovan skisserats. Vi ställer oss därför positiva till förslaget och stöder dess genomförande.

Avgörande för effekten av den verksamhet som investeringsbanken kommer att utöva är emellertid dess målsättning. Vi anser att investeringsbankens verksamhet kan bli av stor betydelse om den utnyttjas för att främja en utveckling som bryter ramen för det kapitalistiska systemet: demokratisk planering av ekonomin, samhällsekonomisk produktivitet som rättensnöre för produktionen, demokratisk uppbyggnad av företagen. Den statliga investeringsbanken bör liksom andra delar av den offentliga sektorn utvecklas självständigt, i motsättning till det nuvarande produktions sättet. Den bör bli ett led i en verklig inbrytning i de dominerande kapitalgruppernas makt, utnyttjas för att ändra maktförhållandena till löntagarnas fördel.

Om investeringsbankens verksamhet i stället begränsas till att bli ett underordnat komplement till monopolkapitalismen, om den underordnas kapitalistiska värderingar och principer, kommer såväl dess allmänna betydelse som givetvis framför allt dess betydelse för löntagarnas strävanden att i hög grad reduceras.

Det är alltså nödvändigt att ställa in investeringsbanken och dess verksamhet i en allmän politik, som innebär en verklig långtids- och utvecklingsplanering av den svenska ekonomin. Däri måste då också ingå samhällelig kontroll av investeringarnas omfattning och lokalisering. Om investeringsbanken icke kombineras med en sådan allmän samhällspolitik, kan den icke fylla de funktioner i den ekonomiska strukturomvandlingen, som enligt vår mening är de avgörande. Vi vill i detta sammanhang erinra om de synpunkter som framförts i Landsorganisationens remissyttrande om samma problem. Landsorganisationen framför som ett väsentligt skäl för en helstatlig utvecklingsbank dess möjlighet att stödja och medverka i långtids- och utvecklingsplanering för ekonomin. Man skriver: »LO vill dock bestämt framhålla att en starkt intensifierad långtidsplanering är nödvändig för att en statlig bank på ett meningsfullt och aktivt sätt skall kunna spela den roll i strukturutvecklingen som det framlagda förslaget förutsätter.»

Vår tillstyrkan av förslaget om skapande av en statlig investeringsbank bygger alltså på förutsättningen att denna bank blir ett medel för att bygga

ut löntagarnas och samhällets inflytande i näringslivet. Den bör användas för att bryta de nuvarande maktförhållandena, där storfinansens spelar en dominerande roll inom kreditväsendet och industrin.

För att investeringsbanken skall kunna spela denna roll är det nödvändigt att löntagarna får ett avgörande inflytande inom dess styrelse. Vi har svårt att förstå skälen till att i denna styrelse jämte representanter för staten och företrädare för löntagarna enligt propositionen bör ingå jämväl företrädare för näringslivet och kreditväsendet. Att i styrelsen bör ingå personer som har ett betydande företags- och samhällsekonomiskt kunskande samt en god överblick över näringslivet är en annan sak. Dessa bör emellertid med fördel hämtas från andra kretsar än dem som nu utgör det dominerande skiktet inom det kapitalistiska affärslivet.

Med hänvisning till det ovan anförda hemställes,

att riksdagen måtte bifalla Kungl. Maj:ts proposition nr 56 under hänsynstagande till vad i motionen anförts.

Stockholm den 14 april 1967

C.-H. Hermansson (k)

Henning Nilsson (k)

Gunvor Ryding (k)

Gustav Lorentzon (k)

Sven Hector (k)

Erik Karlsson (k)

Axel Jansson (k)

Nr 957

Av herr Ståhl, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 56, angående bildande av ett statligt kreditaktiebolag för finansiering av investeringar inom näringslivet.

I propositionen nr 56 har Kungl. Maj:t begärt bemyndigande »att vidtaga åtgärder för bildande av ett statligt kreditaktiebolag för finansiering av investeringar inom näringslivet» och hemställt om ett anslag av 500 miljoner kronor till teckning av aktier i ett sådant bolag, varjämte begärts viss statsgaranti för bolagets förpliktelser.

Till grund för propositionen ligger två inom finansdepartementet upprättade promemorior, vilka på ett ytterst summariskt sätt skisserar de allmänna riktlinjerna för den tilltänkta investeringsbankens verksamhet och det allmänna syftet med banken. Under remissbehandlingen av dessa promemorior tillstyrktes förslaget mera oreserverat endast av två remissinstanser, riksbanksfullmäktige (majoriteten) och LO. Sistnämnda organisation framhöll dock redan i inledningen till sitt yttrande att promemoriorna icke innehöll något detaljerat förslag och att, då väsentliga detaljfrågor